

GRENS TUSSEN WERKELIJKHEID EN FANTASIE

Onlangs kwam de verfilming uit van het in 2011 verschenen boek *A Monster Calls* van Patrick Ness. De twaalfjarige Connor moet om leren gaan met de naderende dood van zijn moeder. Terwijl zijn moeder vecht tegen kanker, voert Connor een innerlijke strijd met zijn emoties. Veel hulp van de buitenwereld hoeft hij hierbij niet te verwachten: zijn vader woont in Amerika en is vooral met zijn nieuwe gezin en zichzelf bezig, zijn klasgenoten pesten hem, en ook met zijn oma heeft Connor geen goede band. Dan krijgt Connor bezoek van een monster dat beweert dat hij is gekomen, omdat Connor hem heeft geroepen.

Doorbreken van conventies

Wanneer een groot monster in de vorm van een gigantische boom bij Connors raam verschijnt, verwacht hij van alles maar niet dat hij hem verhalen gaat vertellen. Wat heb je aan een gigantisch, reusachtig intimiderend monster als hij alleen maar verhaaltjes komt vertellen?

Hoe kunnen verhalen hem helpen? Het is niet de laatste keer dat zowel Connor als de lezer/kijker op het verkeerde been wordt gezet.

Het monster zegt: 'Stories are the wildest thing of all (...) Stories chase and bite and hunt.' De verhalen van het monster zitten vol moraal, maar niet de moraal die je zou verwachten. Het eerste verhaal over een boze koningin lijkt voorspelbaar, maar deze koningin blijkt minder slecht dan wij denken en de prins minder goed. Door het verhaal in een sprookjesvorm te zetten verwacht je een overzichtelijk onderscheid tussen goed en kwaad, zwart en wit – het gebruikelijke patroon van een sprookje. In het eerste verhaal wordt die conventie meteen al doorbroken, waardoor je als lezer en kijker houvast mist. Waar gaat dit heen? Deze verwarring deel je met Connor.

Die verwarring past ook bij de situatie waar Connor in zit. Hij wil niet aan zichzelf toegeven dat hij de aftakeling van zijn moeder niet langer aan kan zien

A monster calls. (2017). Regie: J.A. Bavana. Taal: Engels, Nederlands ondertiteld. Lengte: 108 minuten.

Patrick Ness. (2011). *A monster calls.* Londen: Walker Books. Isbn 978 14 063 3934 5, € 10,95, 216 blz.

en tegelijkertijd wil hij niet dat zijn moeder dood gaat. Of zoals het monster het verwoordt: 'You know that your truth, the one that you hide, Connor O'Malley, is the thing you are most afraid of.'

De verbeelding van verhalen

Bij het lezen van het boek vraag je je af wat echt is en wat fantasie. Connor ruimt na de eerste ontmoeting met het monster bladeren op uit zijn kamer. Was er dan toch echt een monster in zijn kamer? In de film ontbreken concrete aanwijzingen zoals de bladeren. Wel wordt visueel steeds duidelijker wat de relatie is tussen de verhalen van het monster en de werkelijkheid van Connor.

Het eerste verhaal dat het monster vertelt, begint met een zwart beeld. 'Use your imagination.' Pas na die woorden van het monster verandert het zwarte beeld in een kleurrijke waterverfachtige animatie. Het tweede verhaal is al meer een mengvorm. Het begint net als bij het eerste verhaal met animatie, maar op het moment dat het monster het huis van een priester kapotslaat, is er een overgang van animatie naar gecombineerd beeld van *computer-generated imagery* (CGI) en *live action*. Connor verschijnt als zichzelf in het beeld. Stap voor stap wordt hij in het verhaal getrokken. Eerst staat hij aan de kant en roept tegen het monster wat hij kapot mag slaan. Vervolgens krijgt hij

een stok om zelf de ramen stuk te slaan. De scène eindigt met Connor alleen in de huiskamer van zijn oma te midden van alle door hem kapotgeslagen spullen. Als kijker twijfel je niet meer: de verhalen laten sporen achter in de werkelijkheid.

Het derde verhaal begint ook in die werkelijkheid. Hier zie je helemaal geen waterverfanimatie meer, alleen 'echte' beelden van Connor en het monster. Deze scène begint met een indrukwekkende, uit het horrorgenre overbekende, filmische truc: de schaduw van het enorme monster verschijnt voordat het monster zelf in beeld komt. Gesteund door het monster stormt Connor op pestkop Harvey af. In de flashback van deze scène is het monster helemaal niet meer in beeld. In de verbeelding van de drie verhalen zie je zo de grens tussen fantasie en de werkelijkheid vervagen.

Stilte

In een film als *A Monster Calls* ligt het voor de hand om op het dramati-

sche hoogtepunt de violen er vol in te gooien. Maar als Connor eindelijk aan zichzelf (en het monster) toegeeft dat hij wil dat het wachten op de dood van zijn moeder voorbij is en toegeeft aan zijn eigen wanhoop, machteloosheid en frustratie, gebeurt er iets bijzonders. Connor schreeuwt het uit, maar je hoort niets. Geen muziek, geen geschreeuw, alleen stilte. Dat is gewaagd, maar ook heel effectief. Het geeft weer hoe machteloos en eenzaam Connor is. Hij schreeuwt, maar niemand hoort hem.

Het boek is ontroerend vanaf het eerste hoofdstuk. De film komt later op stoom en de laatste scène waarin visueel nog even de band tussen moeder, zoon en het monster uitgelegd wordt, had er wat mij betreft wel uit gemogen, maar het is knap om een boek dat speelt met de grenzen tussen werkelijkheid en fantasie zo te verfilmen. ■

Brit Thomassen

LESTIPS

Discussieopdracht

Zowel in het boek als in de film wordt een aantal conventies van het genre doorbroken. Wat was anders dan je verwacht had in het boek en in de film? En wat is het effect van het doorbreken van die verwachting? Wat vind je daarvan?

Creatieve opdracht

Ontwerp je eigen monster. Hoe ziet jouw monster eruit en waar kan jouw monster je bij helpen? De regisseur gebruikte het ontwerp van de kaft van het boek als uitgangspunt, zie <bit.ly/lm-monster>.